

برای جدی گرفتن
تلازم عدالت و
جمهوریت نیاز
نیست تفسیری بر
آیه (۲۵) سوره حدید)
تحمیل کنیم؛
بلکه کافی است
با فرازهای این آیه
گام به گام پیش
برویم تا ببینیم چه
الگویی برای اجرای
عدالت می دهد
و جمهوریت را
چگونه در این میان
جدی می گیرد؟

اگر کسی در خصوص این آیه چنین ادعایی دارد باید دلیل خود بر اختصاص این آیه به وضعیت انقلابی را بیان کند؛ چراکه ظهور این آیه هیچ ربطی به وضعیت انقلابی و غیرانقلابی ندارد، اما اگر این نظر درباره کارکرد کلی آیات قرآن کریم است، باید گفت کسانی که چنین اعتقادی دارند هم با جایگاه قرآن کریم و هم با حقیقت فطرت انسان هانا آشنایند:

الف. وقتی از امام رضا (ع) سؤال می شود که چرا قرآن به نحوی است که هرچه بیشتر نشر می یابد جز تازگی و طراوت نمی افزاید، می فرمایند: «إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَمْ يَجْعَلْ لِرِمَانٍ دُونَ زَمَانٍ وَلَا لِنَاسٍ دُونَ نَاسٍ، فَهُوَ فِي كُلِّ زَمَانٍ جَدِيدٌ، وَعِنْدَ كُلِّ قَوْمٍ غَضٌّ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ. چون خداوند متعال قرآن را برای یک زمان، و نه زمان دیگر، یا برای یک مردم، و نه مردم دیگر، قرار نداده است؛ بلکه برای همه زمان هاست، از این رو در هر زمانی نو و نزد هر قومی تازه و باطراوت است تا روز قیامت» (عیون اخبار الرضا، ج ۲، ص ۸۷؛ امالی طوسی، ص ۵۸۱)؛ پس آیات قرآن برای همه زمان هاست، نه مثلاً فقط برای شرایط انقلابی!

ب. علاوه بر این، فطرت انسان ها اساساً عدالت خواه است و اگرچه شیاطین انس و جن تلاش می کنند با انواع روش ها وی را به انحراف بکشند، باز می توان روی فطرت عدالت خواه آنان سرمایه گذاری کرد؛ لذا این توهم که عدالت جویی صرفاً مربوط به وضعیت انقلابی است، نیز توهمی مبتنی بر نفهمیدن حقیقت انسان است. پس هم اقتضای جایگاه قرآن کریم، جهان شمولی و همه زمانی بودن آیات آن است، و هم اقتضای فطرت انسانی این است که همواره بتوان او را برای حرکت در مسیر عدالت کمک کرد، و اتفاقاً این آیه هم از آیات عام است نه ناظر به وضعیت خاص.

قول مشهور است که اگر قرار باشد چند آیه مهم و مرتبط در قرآن کریم با طرح واره نظام دانایی و معرفتی انقلاب اسلامی ایران معرفی کنیم، بدون شک یکی از آن آیات شریف همین آیه ۲۵ سوره حدید است. در زمان کنونی، چطور می توان از ظرفیت این آیه در قالب و شکل یک دولت و سیاست گذاری دولتی استفاده کرد؟ آیا دوباره باید به همان نظام معنایی رجوع کرد یا اینکه باید بر اساس دولت فعلی، نظام معنایی جدیدی را دوباره صورت بندی کرد؟

من برای این آیه نظام معنایی قدیمی و جدید قبول ندارم. به نظرم اگر افراد نخواهند به تفسیر به رأی روی آورند و واقعاً به خود آیه گوش دهند، قطعاً این آیه ظرفیت های جدی ای دارد که نظام معنایی مناسبی برای حرکت به سوی عدالت در اختیار همگان (چه گذشتگان و چه ما) قرار دهد.

نظام سیاسی مطلوب این آیه چیست و چه مشخصاتی دارد؟ آیا با تبیین، تفسیر و تشریح نظم و نظام حاصل از آیه مذکور، در دام